ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 3 ވަނަ ބައްދަލުވުން

24 ޖޫލައި 2019

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގ (ކޮމިޓީރުމާ ކޮޓަރި 3)

ފެށުނު ގަޑި: 12:40

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 3 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ވަޑައިގެންނެވި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އާދެ! ގަވާއިދު ކޮމިޓީއަށް މި ވަގުތު މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވާކަމުގައި ވިޔަނަމަވެސް، ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 97 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ މެންޑޭޓުގެ ތެރޭގައި އެބަހިމެނޭ ގަވާއިދާ ގުޅުންހުރި ވަރަށް ބައިވަރު ވާހަކަތައް. އޭގެތެރޭގައި އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވަކިވަކިން އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވުމާ ވެސް ދެކުނު ވާހަކަތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި، އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގިނަ ގާނޫނުތަކެއް ވާކަން. އެގޮތުގެ މަތިން، މިހާރު ގަވާއިދުތައް ހެދުމުންނާ ގޮ އާއްމު ގަވާއިދާ ބެހޭ ގާނޫނު ފާސްކުރުމުގެ ދިޔަ އަހަރުގައި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހެދި މި އޮންނަނީ، ޖަދުވަލު އެކެއްގައި ހިމެނޭ 66 ގަވާއިދާއި، ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނޭ 17 ގަވާއިދާ. އޭގެތެރެއިން މިހާރު ހަދައިފައިވާނީވެސް މިހާރު މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާއްމު ގަވާއިދާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމެނޭ 19 ގަވާއިދާއި، 2ގައި ހިމެނޭ 2 ގަވާއިދެއް. އެކަންވީމާ، ޖުމްލަ 21 ގަވާއިދު މި އޮތީ ނުހެދި. ކުރިން އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރި ހަމަ މި ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ އިޖުތިމާޢު މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އާދިޔާ ޖަހައިލާ ގޮތްތަކުން، އެކަމުގެ މަސައްކަތު ދަރި ކަހަލަ ސާފުބަޔަކަށް، ކޮބައިތޯ މިކަން ގޮއްސަ އޮތްވަރަކީ ބަލައި، އާދިޔާ ބޭނުންވާ އެއްޗެހި ފާހަގަކޮށްލަން މިޖެހެނީ ސަބްކޮމިޓީގެ ވިސްނުމުގައި މިއަދު މި ބައްދަލުވުން މި ބާއްވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތުގެ މަތިން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުރިހާ މި ބައްދަލުވުންނަށް މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަދިވެސް ފިޔަވަޅެއްގެ ކުރުސްއޮތް ހުށަހަޅައިހުންނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އާދެ! މި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް އަނެއްކާވެސް ބޭއްވި، އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީގައި ބައިވެރިވެވޭތީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފާކުރަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަކަށް ހީވަނީ ދެވަނަ ބައްދަލުވުންކަމަށް މިއީ. މުޤައްރިރު ތި ހުށަހެޅުއްވި އަޅުގަނޑުމެން ފާއިތުވި ހަފު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލެވުނު ބޭނުން، ގަވާއިދުތަކާ އާއްމުކޮށް ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުމާ ގުޅިފައި ހުރި ކަންކަމަށް ވާހިނދު، އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުތައް ބަލައި ގަވާއިދުތައް ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ރައްޔިތުންނަށް މީގެ ފައިދާހުރި ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި ވަރަށް އާދައިގެ ކަންކަން ވެސް އެބަހުރި އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން ތަފާތުކޮށް ކުރަން ވާނަމަ،

ރައްޔިތުންނަށް އޭގެ ފައިދާތައް ކުރާނެ ކަންކަން. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، އަޅުގަނޑެކަން ނޫނީ މިއީ ކޮން ގަވާއިދަކުން އިސްލާހުކުރެވޭން އަންނަންޖެހޭނެ ކަމެއް. މަޖިލީހާ އިދާރާގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް. ވާހަކަތަކުގެ ދޮރު އިނގޭތޯ. މިހާރު ބަންދުކޮށްފައި ހުންނައިރު ނޫނީގެ މިހާރު އުޅޭ ކަމެއް، ނުއުޅޭ ކަމެއް. ގޮސް ކޮންމެ ފަހަރަކު ހިފަން މި ޖެހެނީ. އެކަމަކު، އާދައި ގޮތުގައިވާ ތަފާތު ބަންދުކޮށްލުމުން ބޭރަށް ބަންދުވެފައި އިންނަކަން ފެންނަ ކަހަލަ ތަޖުރިބާގަ، އެ މިސްޓޭކުތަކާ ކޮންމެ ފަހަރަކު މީހުން ނުހިފާން. އޭގެ ސަބަބުން އެތެރެއަށް އިންނަ މީހާއަށް ވެސް އުނދަގޫ އެބަ. އަދި ބޭރުން ހިފާ މީހާއަށް ވެސް އެބަ އުނދަގޫވޭ. އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ ކުދިކުދި ކަންތައް އެބަހުރި އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހުކުރުމުގެ ސަބަބުން ހަމަ ރަނގަޅުކުރެވިދާނެ. އަދި އާއްމުކޮށް ބޭރު ތަރައްގީ ހިސާބުތަކުގައި ވެސް ރަނގަޅުކުރެވޭން ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ގެނައުމަކީ ގޮތުގައި އެބަހުރި. އެހެންވީމާ ހަމަ އެކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ރަނގަޅު. މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި މި ވިދާޅުވި ކަންތައްތަކުގެ މެދުގައި ހަވާލުވެފައިވާ އާއްމު ކޮމިޓީއާ. އަސްލު ބަޖެޓުގައި ކޮންމެ އިއްތިފާޤުކުރި މެންބަރަކަށް ވެސް އެ ކޮމިޓީގެ ސަލާމަތްކަމަކުން މި ބާވަތުގެ ކަންކަން ގެނައުން ރަނގަޅުވާނެ ކަންނޭނގެ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތުގެ މަތިން ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އުނިއިތުރުކަމެއް ފުރުޞަތުދޭންޖެހޭ ކޮމިޓީ ގޮވާލަކަށް ހުރި ކަމަކަށް ވަނީ އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކޮށްދިން ވާހަކަ ދަންނަވަން. ދެން މި ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ވެސް ރިޔާސަތުން ވަރަށް ވާހަކަތަކެއް މި ގެންނާ ބައެއް ގޮތުން ވެސް ދައްކާއިރުގައި އިނގޭތޯ. އަސްލު މަޖިލީހުގެ ކަންބޮޑުވުމަކީ، މިހާރު 2 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުގެ ގޮތުގައި އުނިއިތުރުގެނައުމާ ކަމެއް، މިގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ މިހާ ހުރިހާ ބާރުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުން ބަހައި ދަންނަވާލަން. ދެން 17 ވަނަ މަޖިލީހުން ފެށިގެން، އިއްޔެކޮޅި މެންބަރު ޢާޒިމަން ވެސް މިކަން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. 17 ވަނަ މަޖިލީހުގެ ފެށިގެން، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އެ ގާނޫނުގެ ބޭނުންވެރިކަން އަހަރަކަށް އަހަރަކަށް އިތުރުވަމުން. އެ އިތުރުވަމުން މި ދަނީ މި ގާނޫނުތައް ނުކުންނަނީވާ. އެހެންވީމާ އަސްލު ބަޖެޓުގައި މި ގާނޫނުތަކާ ބަހައި ގާނޫނުތަކާ އާދީގެ؛ އިއްޔެކޮޅި މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމަން ފުރުސަތުއަރުވަން.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމް ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން، އަޅުގަނޑުމެން ސިޓީއެއް ފޮނުވާލަން އެބަހުރި ޖަނަރަލަން އެހެންނޫނީ، ސިޓީއެއް ފޮނުވާލަން. މިހާރު މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން، ޖަދުވަލުގެ ދަށުން ހުށަހަޅައި ހުރި

ގަވާއިދަށް ރިޔާ ގާނޫނުތަކާއި އެބަޔާއިބޯ ކަމާބެހޭ މިނިސްޓަރަށް. ހުރިއްޔާމުން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް މިކަމަށް ފޮނުވައިދެއްވުމަށް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިދެ މުއްދަތުގައި އެބަ ހަމަވާ ކަންނޭނގެ. އަނެއްކާވެސް ބިލަށް އަންނާނެ. މިއަންނަ އަހަރަކަށް އިސްތިސްނާކޮށްގެން އޮތީ. އާދެ، އެހެންނަމަވެސް، މިހާރުއްސުރެ އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮށް ނިންމާލެވޭތޯ. އަރުވަން މި އެއް ކަމަކަށް އިނގޭތޯ. ދެން އަނެއް ކަމަކަށް ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 99 ވަނަ މާއްދާ އިނގޭތޯ. މިހާރު ގަވާއިދު ކޮމިޓީ 97، އޯކޭ. (ނ) ގައި އެބައޮތް، ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުން ބޭނުންކުރަން ބެލެވޭ އެއްކަމެއް ނަހާޙި ބުނުން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ނޯޓިސްކުރައްވާށޭ ޖެހޭއިރު މިނިސްޓްރީން އެބަ ނަންގަވާ މަޝްވަރާ ދިމާ އެއްބަސްވާށޭ. އޭރު އެކަމަކީ ގަވާއިދަކީ ނަމަ، އެއްވެސް ކަހަލަ ފިޔަވަޅު ނުނުދީ ނޫނީ ގަވާއިދަކަށް ފޮނުއްވާފައިވާތީ، އަޅުގަނޑުމެން މިބުނަން ފޮނުވާލުމަށްފަހުން. އެހެންނޫނިއްޔާ، އެކަން ޖެހިގެން މިދަނީ ގަވާއިދުތަކާއި ގުޅޭ މަސައްކަތް ކުރެވެމުން. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން ވަރަށް ބޮޑަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ނިންމާލެވޭތޯ. ހަމަ މި ކޮމިޓީގެ މަސްލަހަތުގައި ގާތްގަނޑަކަށް މި އެންމެން ކުރަމުންދާ ދިރާސާތައް. އެހެންނަމަވެސް، އިތުރު އެއް ހަފުތާ ތެރޭ ނިންމަވާލެވިދާނެ ގޮތަކަށް ބަލާލާނަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށްލަން އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީރު.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޢާޞިމް އެ ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައްތަކުގައި ކަންބޮޑުވުން އޮވޭ. އެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ، ގާނޫނުތަކުން ސަރުކާރު ހިންގުމަށް ބަޔާއި ހުރިހައި ހުރި ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން އުފައްދަވައި ހުރި ބައެއް މުއައްސަސާތައް އެބަހުރި. މިސާލަކަށް މިޔާ ފަދަ ކަންކަން. ހަމަ އެ ބޯޑުތަކުގެ ގަވާއިދަކުން ގެންނަ، އެތަނުގެ ގަވާއިދަކުން ގެންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން އެ ބޯޑުތަކުން ބައެއް ޑިރެކްޓަރުންނާއި އާއްމު ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން އެބަނަގާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އާއްމު، މި މަޖިލިހަށް ހުށަހެޅިފައެއް ނުވޭ. ގިނަ ފަހަރަކުން ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުން ހަރަކާތްތަކުން، ފޮނުއްވާ، އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކުރަން، ފާއިތުވި ސަރުކާރުން ފުރަތަމަ އެބަހުރި އެ ބޯޑުތަކުން، ހަމަ ބޯޑުތަކުގެ ގަވާއިދުގެ ބައިތަކެއް ނެތި ހުރި ގަވާއިދުތަކާއި ބަދަލު ގެނެސްފައި ނުހުރެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން ހަމަ މިދަންނަވާ ކަންކަން ހުރި ނަމަ ގޮތެއް ބަލާލަ މި ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން އެ ބޯޑުތަކަށް ސިޓީބޭ

ފޮނުވައިގެން ވިޔަސް، އެ ކަންކަން މިހާރުން ވެސް ހުއްޓާލެވޭނެ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތުން ސިޓީއެއް ވިޔަސް ފޮނުވުން. އެއީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން މި ދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރަމުން. ހާއްސަ ކޮމިޓީއާއި ވެގެން އިސްލާހުކުރަމުން. އެހެންވީމާ، އެ ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރެވިގެން އަންނައިރުގައި މިދެންނެވި ކަންކަން މިހާރުވެސް ފުރުޞަތުގައި ނޫނީ ކުރެވުނުތީ އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެބައާދޭ. އާއްމު ރައްޔިތުން ވެސް އެކަމާ ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ވެސް ސުވާލުކުރޭ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރިޢާޔަތްކޮށް، އެކަން ބެލުން ގޮތަކަށް މި ކޮމިޓީން އެ ފަރާތްތަކަށް އަދި ސިޓީއެއް ވިޔަސް ފޮނުވިޔަސް، މިހާރުން މިކަން އިސްލާހުކުރެވޭނެ އެކަންކަން ހުއްޓިގެންދާނެ ގޮތަކަށް ނުވަތަ މި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅައިގެން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން ފާސްކޮށްގެން ނޫން ގޮތަކަށް އެފަދަ ފިޔަވަޅު ނެގެންނުދާނެ ގޮތަކަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވުން އަޅުގަނޑު އެދެން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް މުޤައްރިރު ހުށަހަޅުއްވި ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާލަންވެގެން އިނގޭތޯ. އެބަހުރި ޖެނެރަލަށް ހަމަ ދަންނަވާލުން ވަރަށް ރަނގަޅު، މި ކޮމިޓީއަށް އަޅުގަނޑުމެންނާ މަޝްވަރާކޮށްގެން، އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތަކެއްވިޔަސް ގާނޫނަކުން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ބައިވަރު ގަވާއިދުތަކެއް، ގާތްގަނޑަކަށް 21 މި އޮތީ އިނގޭތޯ. މި އުޅަން އެބަހުރި ޖެނެރަލާ މަޝްވަރާކޮށްލާފައި މީގައި ބައިމްލައިންތަކާ ހަދާލައި، މިތިބީވެސް ގަވާއިދުން ކާރުބާރުގެ ބޮޑަށްގަޔާ ގާނޫނުތަކާ ބަދަލުކުރަމުން މަޖިލީހަށް ފާސްވިދާނެތޯ. އެހެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްދާނީ މަގެ. އަދި މި އަހަރު ނިމުނުއިރަށް އެ އެއްކޮޅު ފާސްވުމުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެނގޭ މިހެން ދަންނަވާއިރު ވެސް އޭރުގެ ޖެނެރަލް އުޅުއްވަސް ވަރަށް ބިޖެޓުން. ވަރަށް ބައިވަރު ގާނޫނުތަކާއި ހަދާފައި ހުރިހާ އެ އުޅޭނީ ރިޕޯޓުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވެސް އެބަދޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަ ކޮންމެހެންވެސް ކުރިއަށްޖެހޭނީ މަސައްކަތުގައި މި މަސައްކަތަކީ ވެސް. އަޅުގަނޑުމެންވީމާ، ބޭނުންވަނީ މަޝްވަރާއަކަށް ދަންނަވާލަން، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން މަޝްވަރާކޮށްލައިގެން މީގަ ބައިވެރިންނާއި ހުރިހާ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ގޮތަށް ހުށަހަޅަން އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހިތަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް. އާދެ! ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ސޯރީ.

ފޭދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ކުރަންޖެހިފައި މިހިރީ ވަރަށް މުހިންމު ކަންތައްތަކެއް. ދެން މިހާރު ހުށަހެޅުންތަކެއް ހުށަހެޅިފައި ހުރީމަ، އެންމެ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅުނީ، އޭ.ޖީ މިހާރު ނުނިމި މި އޮގަސްޓް 21 ގަވާއިދުގެ ކަންތަކާ ގުޅިގެން އޭ.ޖީގެ [illegible] ކޯޓުން. އެ ހުށަހެޅިފައިވާ ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ސުޕްރީމް [illegible] މިހާރު އޮތް [illegible] ގޮތުން. ދެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކަނޑައަޅައިގެން އެ ކަންތައް [illegible]. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ އާޒިމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އެއީ ހަމަ ސީދާ [illegible] މި އެންމެ އަވަހަކަށް [illegible] މިނިސްޓްރީން މިހާރު [illegible] ނަގަމުންދާ [illegible] [illegible] ކަންތައްތަކާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އޭގެއިތުރުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނަސީމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމާ، ބަޖެޓުގައި ވެސް މިހާރުން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރި [illegible] [illegible] އަމާޒުކޮށްގެން [illegible] ފެންވަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކައަކީ މިހާރު ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކައެއް. އެހެންވީމާ، [illegible] އެ [illegible] [illegible] ގަވާއިދުތަކުން، ގާނޫނުތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެންވީމާ، ހަމަ މި އެންމެ އަވަހަކަށް އެ ބިލަށް ވެސް ސީދާ [illegible] އެ [illegible] [illegible] މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި ފެންނާތީ އެ ހުށަހެޅުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި މި ހިމެނޭ ގަވާއިދުތަކެއް ގާނޫނުތަކަށް ބަދަލުކުރުމަކީ ހަމަ މުހިންމު ކަމެއް. އެ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް ދެކެވޭ. 10 އަހަރުވެގެން މި ދިޔައީ، 2 އަހަރުގެ މުއްދަތުގެ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލީމަ ވެސް ފާސްވާން. 2 އަހަރަށް އެންމެ ފުރަތަމަ މި

ގާނޫނުން 2 އަހަރުގެ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މިއަށް ގާނޫނުހަދައި ގާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއަށް މި ގަވާއިދުތައް ވެއްދުމަށް. ދެން މުއްދަތު އިތުރުކުރަމުން ކުރަމުންގޮސް މިހާރު 10 އަހަރުވެގެން މި ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެބައިން [illegible] ސިޓީއެއް ފޮނުއްވަން ހަމަ [illegible] ވެސް ތާއިދުކުރަން، [illegible] [illegible] އެ ހުށަހަޅުއްވާ ގޮތަށް. އޭގައި ކަން ހިނގާފައި މި އޮތީ ގޮތަށް. މިހިސާބަށް [illegible] އަދިވެސް 21 ގަވާއިދެއް މި [illegible] ގާނޫނުގެ ތެރޭގައި އެބައޮތް ކަމަށް. އެހެންކަމުން، މި ގަވާއިދުތައް ގާނޫނުން ބަދަލުވެގެންދާން [illegible] އެޖެންޑާގައި އޮތީ [illegible]، ކަން މުއްދަތުތަކާއިގެ ތެރޭގައިތޯ ކޮމިޓީން [illegible] [illegible] އެދުން. ދެން [illegible] މިނިސްޓްރީން ސަޕޯޓުކުރަން އެދިވަޑައިގެންފައިވާ މަސައްކަތާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ހަމަ [illegible] ބޭނުންވަނީ، [illegible] މިނިސްޓްރީން އެކަށީގެން ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރީ ގަވާއިދުތަކާ މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް ކުރީގައި ހުރި ގަވާއިދުތަކާއި ބެލުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވެސް މި އަންނަނީ މި ކޮމިޓީއަށް. އަދި ވަކިން [illegible] [illegible] [illegible] ޖަވާބުދާރީ ނަމަވެސް، އެއްވެސް ނަމުގެ [illegible] މި [illegible] [illegible] އެއް ބޭނުންކުރާ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ބަޔަކާ ވެސް މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]، އަދަބުދޭއަށް ހަމަ ގާނޫނުތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން އޭގައި އެބަހިމެނޭ ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީން ހަމަ ވަރަށް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން، ގަވާއިދުން، އެ [illegible] ގާނޫނުން، ގާނޫނުގައި ގަވާއިދު [illegible] [illegible] [illegible] ހުރި ގަވާއިދުތަކުން އަނގައިން [illegible]. [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތަކީ، ދެން މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހުރި [illegible] ގަވާއިދު [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible]. އޮތީ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދުތަކެއް ހަދަމުންދާން. އަދި ބައެއް ގާނޫނުތައް [illegible] [illegible] [illegible] 18 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ގާނޫނުގައި [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛ [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދުތައް [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދުތައް [illegible]. [illegible]، ގާނޫނުތައް [illegible] މި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]، ގާނޫނުތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގާނޫނުތަކުން

ބަދަލުވެގެންގޮސް ތަސްލީމުކުރުމާއި ތަސްދީޤުކުރެއްވުން، ކުރެވޭ ތަސްދީޤުކުރުމުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރެވޭ ހިސާބުން ފެށިގެން. އެހެންނަމަވެސް، މިހެން އަންނަ ގަވާއިދުތަކަކީ މި ދެންނެވި އުސޫލުން އަންނަ ގަވާއިދުތަކެއް ވެސް ނޫން. އަދި ބައެއް ގަވާއިދުތައް ވަކި ސްޓެޓިއުޓް ކަންކަން ދިމާވީމަ އެ ކަމަކާ ގުޅުވައިގެން ގަވާއިދުތައް ހަމަ މިނިސްޓްރީތަކުން، ވުޒާރާތަކުން ބަދަލުގެނައުމާއި، ބަދަލުކޮށްލުމާއި އަސާސް ދުވަހު ގެޒެޓުކުރުން ފަދަ ކަންކަން ހިނގަމުން އެބަދޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކޮމިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 97ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަންކަން ވީމާ، އެ ކަންކަން ތަންފީޒުކުރުމަށް ތަނަވަސްކަން ކުރިއަށްދާނެ އިންތިޒާމުތަކާއި ބަލަހައްޓާ ގަވާއިދުތަކާއި ފާސްކުރެވޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ކުރުކޮށް ކަމުގައި ވާތީވެ، އެ ގަވާއިދު ވިސްނުމަށް ސަރުކާރުގެ ބަދަލުތަކުގައި ތަރުތީބުވާ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޕޯޓުން ފާހަގަކުރެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ކުޑަ ދެ އެއްޗެއް ދަންނަވައިލާފައި އަދި އާޚިރުކަން ފުރުސަތުއަރުވާނަން. ވަރަށް ރަނގަޅު ވާހަކަފުޅެއް. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ބޭނުންވަނީ މި މަޖިލީހުގައި، ކުރީ މަޖިލީހުގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ކަމަށް ވާތީވެ، މި މަޖިލީހުގައި ވެސް ހިނގާފައިވާ. އެކަމަކު، ޤާނޫނުތަކުގައި ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަކީ ޗެކްއެންޑްބެލެންސް މިނިސްޓަރުގެ ގަވާއިދު. އޭގެ ދަށުން ބޭނުމީ ޤަރާރުތަކާ ހަވާލުވެފައިވާ ވުޒާރާތަކަށް ޤާނޫނުތަކާއި ގުޅޭ ނިޒާމަކާ ހަމައަށް މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން، ބައިވެރިންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ބައިވެރިންގެ ކުރިމަތީގައި ބެހެއްޓެވީ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަގައި ދޭ ގަވާއިދުގައި ހުށަހަޅާ ޤާނޫނު ބައްލަވާލައްވާ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނުގެ މަސައްކަތް ތަސްދީޤުވެގެން ބާރު ލިބިގެން ގަވާއިދުތަކަށް ހެދިގެން އައިސް. ހެދިގާ އިޖުތިމާޢީ މިންބަރުން ވެސް މި ފުރުސަތުއަރުވައިގެން ހަމަ އެ ކަންކަން. އަޅުގަނޑުމެން ނިޔަލަށް ވަރަށް ރަނގަޅު ފުރުސަތެއް. ދެން ހަމަ އަދިވެސް ގެއްލިގެން ނުދާނެ ހަމަ ހުށަހެޅިދާނެ މި ގަވާއިދު މިހާރު އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުގައި އަދިވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެއް ތަސްދީޤުކުރުމުގެ މެންބަރުންގެ ތެރޭގައި ގަވާއިދު ތަސްދީޤުއަށް ލިބިގެންވާ ބާރުގެ ތެރޭގައި، 97 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަހުރި ބާރުނުކުރެވޭ، ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން ބާރުލިބިގެން ގަވާއިދުތައް އެކުލަވާލުމާއި، އެއްޗެހި ގާނޫނީ ބާރުލިބިގެން ނިންމަވާ ބައިލައްވާލާނެ ވާހަކަ. އެކަމަކު ބާރުލިބިގެން ތެރޭގައި އެ އިދާރާތަކަށް އިޚްތިޔާރު؛ އެ އިދާރާތަކުގެ އިޚްތިޔާރުގެ ތެރޭގައި ބޮޑެތި ހަމަހަމަކަމާ ވެސް މި ތަސްދީޤު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ދޭ ހަމަހަމަކަމުން ދޭ ފުރުސަތުދެއްވީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އާދޭސް

ފުރުސަތުއަރުވާނަން.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް އަސްލަމް ދެންމެ ވިދާޅުވެއްޖެ ބަޔާންކޮށްދެއްވި ހަމައެކަނި ޖުޑިޝަރީގެ ސިސްޓަމްގެ ވާހަކައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އެހާ ކަންބޮޑުވާ ޖުޑިޝަރީގެ ސިސްޓަމުން ނަގާ ޖޫރިމަނާތަކުގެ އާދަޔާ ޚިލާފަށް ބޮޑު. ޖަލްސާއިން، ޝޮރުވެސް އުޅުނީވެ އެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައީ. އަހަރެން އަސްލުގަން، އަސްލަމްގެ، މެންބަރު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް، ނޫނީ ހަމަ އެ ވިދާޅުވި ވާހަކައަށް ތާއީދުކުރާކަމުގެ ގޮތުން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ހުރިހާ މުއައްސަސާއަކަށް އެބަޖެހޭ ސިޔާސަތު ގަވާއިދާއި ނޫނީ މިކަހަލަ އުސޫލު އެކަށައަޅާ ނަގަމުންދަނީ ބަލަންވެގެން. އޭރުން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެނަށް ހިއްސުވާ ފަސޭހަކޮށް ބޭނުން އޮންނާނީ. އެހެންނަމަވެސް، ސިޔާސަތު ގެނައުމަށްފަހު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ދެން އޮޑިޓަރުން މިހާރު ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ހަމައެކަނި އެޗްއާރު ޑިޕާޓްމަންޓް ނޫން ކަންތައްތަކާ. ބަލައި މިނިސްޓްރީތަކުން، މިހާ ރިޔާސަތުން މިނިސްޓްރީތަކުން ރަނގަޅު ސިޔާސަތު ފާސްވެގެން، އެއްވެސް ކަމެއް ކުރިވިގައިމޭ ނޫނީ ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ގޮވިގައިމޭ އޮޅޭ ނޫނީ ގާނޫނަކުން މި ގަވާއިދު އެބަދޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަން އޮވަރު ނުބެލި އޮޑިޓަރުން ފަހަރެއްގައި. މިހާރު ފުރިހަމަވެފައި އޮތީ މި ކަންތައްތަކެވެ. އަހަރު ބަލައިލުމުގެ ގޮތުން. މިސާލަކަށް ކާބަފައިން އިސްތިއުމާލުކުރާ ބަޔާ ގަވާއިދު. މިނިސްޓްރީ އަށް ހޯދުމުން މި އޮތީ، އެ ގަވާއިދު ހިފަހައްޓާފާ. އަޅުގަނޑުގެ ހިތަށް މިއަރަނީ ކަންތައްތަކުގެ ފަރުވާކުޑަކަމާއި އިހުމާލުން މިކަހަލަ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެ މިނިސްޓްރީއާއި، ރިޔާސަތުން މިނިސްޓްރީއާ ގުޅިގެން ނުކުރެއްވުން ސިޔާސަތު ފޮނުވައިގެން އޮތީ ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް ގަވާއިދަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަދުރުކުރަން މިސްކީނުންނަށް ފަސޭހަކަމެއްނުވާނެ. އާޚިރު އެއްކޮށް ދުވަސް. އެޖެންސީ ޖެހިލުންވުން އަސަރު ސަބަބާ އަދި މިނިސްޓްރީތަކުން ވިޔަ ސަބަބާ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަސްލަމް ކުރިއަށްގެންދަވާ!

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއަށް އިތުރުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމްގެ ހުށަހެޅުމާ އެއްކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީތަކުން އެހެން ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި އެއީ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް އެކުލަވާލުމަށް ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެންނަން ފެންނަން މިހާރު އޮންނާނެ ދެއްޓޭ، މި ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކާއި ގުޅުންހުރި ހިސާބުން އާދީ އޮޑިޓުގެ ވެބްސައިޓުން ފެނޭ އަދި އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުން ފެނޭ ބެލީމަ ކަންތައްތަކުގެ ހަމަ

ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، ޤާނޫނާއި، ގަވާއިދުތަކާ. އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ ސެކްރެޓޭރިއޭޓާ ހަވާލުކުރަންވީ ގަވާއިދުތައް ބަޔަން ހުރި ޖޫރިމަނާތަކާ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހެން ފަހަރަކު ގަވާއިދުން؛ ގަވާއިދު ދެން މާދިނައްތު ނުވާނެތީ ހުރި ގަވާއިދުތަކެއް އެހެންނުނުވުމެވެ. އަދި 100 ވަރަކަށް ގަވާއިދު އޮތަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބާރުވެއިގެން، ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ވެސް ސަބަބް ކޮމިޓީތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަހައިލެވުނު ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އަޅުގަނޑުމެން ރިވިއުކުރަން ފަށަން މި ކޮމިޓީން ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއް. ހަރަކާތް އެ ގަވާއިދުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަހައިލެވިފައިވާ ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ހުރި ކޮށްފައިވާއި، އަދަބުގެ ގޮތުގައި މިސާލަކަށް ހުންނަ ނަމަ، އެއީ ޤާނޫނުން އަންނަންޖެހޭ ކަންކަން ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން ނަމަ، އެއިން ކޮންމެ ގަވާއިދަކާ ގުޅޭ ކޮޅަށް އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓުކުރުމުގެ ކަންކަން، އަދި އޭގެ ވެސް ފުރަތަމަ ރިޕޯޓުތައް އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓުކުރުމުގެ އިތުރުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓުތަކުގައި އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަނީ ފުރިހަމަކުރަމުން ވެސް ބައެއް ކަންތައް. އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓުތަކާ ނުވާ އެ ބޭނުންކުރާ ގަވާއިދުތައް ހިނގަމުން ދަނީ ވަރަށް ބައެއް ކަމެއް ނުހުއްޓައި މިކަމަށް، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާ ސިޔާސަތުތައް. ތަފާތު ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް ރިޕޯޓުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔައީ އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދުތަކުގެ ހުށަހެޅުން، އަދި މިއަދު ކޮމިޓީން ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ހުރިހާ އެމް ޑީ ޕީ ކޮމިޓީގެ ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ރިޕޯޓުތަކުގެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅުން. ކޮމިޓީގެ ބައިވެރިންނާއި ބޮޑެތި ސަބަބު ސަރުކާރަށް ހިނގާފައިވާ ކަމަށް، މިއަދު ފާހަގަކުރި ޖަލްސާއެއް ކަމަށް ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ އެމް ޑީ ޕީ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ގަވާއިދު ކުރިން ބަދަލުކުރި ގަވާއިދުގެ މަރުޙަލާ އެޖެންޑާގެ ބަދަލުތައް ދިރާސާކޮށް ބައްދަލުވުމެއް މަޖިލީހުގެ ރިޕޯޓުތަކާ ގުޅުވައި ތަޢާރުފުކުރެވޭ ޤާނޫނުތައް ގަވާއިދު ބަލާ ގުޅުން ހުރި މުއައްސަސާއެއް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން ބޭނުން، މިހާރު ގަވާއިދުތަކެއް ވެސް ޖަލްސާގެ ރިޕޯޓުތަކާ ގުޅޭ ކަންކަން ހުށަހެޅުމުގެ ބަދަލުގައި ވެސް. އަދި މި ކަންކުރުމުގައި މިކަމުގެ ބައިވަރު ރިޕޯޓުތައް މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ވެސް އެކަށީގެންވާ ފުރިހަމަ އުސޫލުތަކާ ގުޅުވައި ހުރި. ހުށަހަޅާ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ކަމަކާ ގުޅޭ އޮފީހުގެ ބަދަލު ގަވާއިދު ކުރިއަށް ގެންދަން. މިހާރު ރި ފޮނުވި ހުށަހެޅުމުގެ ކޮމިޓީގެ ކަމުގައި ވެސް ހަމަ ހުށަހެޅުމަށް ބުނެފައި އެބަ ދޭތެރޭ އިންނަ ބައިވެރިވެ އިން ބަޔަކު ކަމުގައި ވެސް ބޭނުމަށް. އެހެންވީމަ ބައިވެރިވާ ބައެއް މީހުން ބޭނުމުގެ އެކަމުގައި ހުރި. ދެ ބައިގެ ކަމުގައި ވެސް، ފިރިހެނުން އިސްވެ ހުރި. އެއްކަލަ މީހުން މި އިސްކޮށް ހިނގާ ދެއްކި ގޮތުގެ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް ދެކޭ ގޮތުގެ މި ޖަވާބު ކުރިއަށް ގެންދާ. ޖެހޭ އެއްޗެއް ކަމަށް ދެކެން ވަކި ވަކި ގޮތަކަށް އެކަމުގެ ބޭނުން ފުރުޞަތު ހުރި ބައެއް އެބަޔަކު ވެސް އެކަށޭނެ. ބުނީ މިހާރު، އެއާ ސަރުކާރު ނުވާ. މި ކަމުގައި ދެކޭގޮތް އެއްބަސް ވޭތޯ. ދެކޭގޮތް އެއްބަސް ކަމެއް ދެކޭ ގޮތުގެ ކަމެއް ވެސް ދެކޭގޮތެއް ދެނެގަނެ ހަމަ އެއްބަސްވެވިފައި ވެސް ކުރިން ބޭރުން. އަދި ގާނޫނުން ނުވަތަ ގަވާއިދުތަކުގެ ބައިވެރިން ވެސް. އެހެންވީމާ، ވަކި ގޮތަކަށް މިހެން ކަންކަން ހުރިހާ

އެކި ތަންތަނުގައި ގޮތްގޮތަށް ދަށްވަން ހުރިހާ އެކުލަވާލެވިފައިވާ އިތުރު އެބަޔާ. އަޅުގަނޑު އެހެން އެކުލަވާލެވިފައިވާ ގަވާއިދު ވިސްނާލަދޭތީ އެއްގޮތަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދާއިރު ތަފްސީލު މި ބާރުތަކަކީ މަސްއޫލިއްޔަތު ވޯޓުލާފައި. ވޯޓުލާފައި މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތް ކޮމިޓީތަކެވެ؛ ވޯޓުލެވުން ގޮސް ވޯޓުލާފައި ޤާނޫނު ލާޒިމު ވެސް ކޮމިޓީތަކުން ނަ ހުށަހަޅާ އެއްބަސްވުން ދިޔައީ، އަދި ކޮމިޓީތަކުން ވެސް އެންމެ އެއްބަސްވުން ބަލައިގެން އަމަލުކުރަނީ. އަމަލުކުރާ ބޭނުމައި އެބަ ދިޔާވެ. މިހާރަކީ ކަނޑައަޅާ ސިޔާސީގޮތަކީ ސަރުކާރުން މުޅިރާއްޖޭގެ އެކަމަށް ގާނޫނުތަކުގެ ހަދައިގެން؛ އަދިކަން ނޫން ދެއްކީ އެ ބޭފުޅުންތަކުން؛ މިހާރަކީ ވަރަށް ބައިވަރު މަސްއޫލިއްޔަތު އެބަހުރި ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން. އަދި ގާނޫނުތަކުގެ ނަހަމަ ކޮށްދޭއިރު ބާރުތަކުތައް، ހިމެނޭ ކޮމިޓީތަކުން ގާނޫނުތަކުގެ ހަމަޖެހިގެން؛ އެ ދުވަސް ހާލު، މިހެން ހަމަވީމަ ރައްޔިތުން ކުރަނީ ހަމައެކަނި އެހެން މިހާރު ގާނޫނުތަކުން ބަލަ. އެހެން ބެއްލެ ފަހަރު ކަރަނު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަސާސީގައި ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތިން ހަމަ ރަށްރަށުގެ މިހެން ހުރި ގާނޫނުތަކުގެ. އެހެންވީމާ، އެ ގާނޫނުތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގައި ސާފުކަމުގެ ހިނގާ މަސައްކަތްތެރި ސަރުކާރުގެ ރިޔާސީ ވެސް ފަރާތްތަކުން ވުޒާރާތަކާއި ރިޔާސީ އޮފީހަކީ ރާއްޖެ ގާއިމްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަށް ފޮނުވަނީ ހިއްސާކުރުމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ދުސްތޫރީ ގާނޫނުތަކުގެ މިކަމުގައި ފާހަގަކުރަން، އިސްލާހުކުރަން ސަރުކާރު ތަކެތި ދެކެމުން ކުރާ އަޅުގަނޑުމެން އެ މަސައްކަތް ކުރަންވީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ރަނގަޅު ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލާނަން. ގަވާއިދުގައި ހުރިގޮތައި ހުރިއިރު އާއްމު ޚިދުމަތުގެ ގަވާއިދުތައް ފަދަ އަޅުގަނޑުމެން އެހެރި ދާއިރާތަކުން ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން. މިސާލަކަށް ދަތުރުފަތުރު، ވިޔަފާރި، ސިއްހީ، ތަޢުލީމީ. މިއީ މާލެއާއި އަތޮޅުތަކުގެ ކަންކަމުގައި ކަށަވަރުކުރުން. ވިޔަފާރިއާއި ވެސް ދައުލަތުގެ އާއްމު ޚިދުމަތްތަކުގެ ކޮމިޓީ ނޫ އޮފީސްތަކާއި، ބޭސް ބެލެހެއްޓުމާއި، ސިއްހީ ޚިދުމަތްތަކާއި، ހަރުދަނާކުރުމުގައި ވެސް މިހެން ބެލެހެއްޓުމާއި، މިހާރަކީ ސަރުކާރުތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ކުރުވަނީ ވެސް ހިނގާ ތަފާތު ކޮމިޓީން ހަމަހަމަ. އެހެންވީމާ، އެކަންކަން ކަމަ ކޮމިޓީގެ އިޤްތިސާދީ ބެހޭގޮތުން ދީ ދައުލަތުގެ ކަރުދާސް ކޮމިޓީ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅުއްވާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްފައިވާން.

ދެކުނުންފޫޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޝިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ބުނެލި މިނިސްޓްރީތަކުން ސިޔާސީ ފަރާތް ވާހަކަ މި ދެންނެވީ، ގޮތަށްފުރިހަމަ ކުރުމަށް ތަކުރާރު ވަރަށް ގިނަ ދާއިރާތަކެއް. މިހާރުވެސް އެބަ އުފައްދަވާފައިވާނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތުގައި؛ ވަރަށް ބަހައިލީ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަތުން. އަދި ބިލުގަ ވަރަށް ފުރުސަތު ވެސް ފަރުމާކޮށް. އެހެންނަމަވެސް، ޙާލަތްތަކުގައި މި

ފޮނުވާލަންޖެހޭ ކަމަކީ، ގެޒެޓުކޮށް ހަމަ ހިތްޕުޅުއި ގޮތަކަށް މިހާރު ނަގަމުންދާތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސްޓޭޓުއިން ހަދާއިރުގައި އެހެންނުނޫނޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަދައިގެން އަސްލު މިކަން ވާނީ. އަސްލަށް އެ ވިދާޅުވި ވަރަށް ވަނަގު ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށް އެބަ ހަދަންޖެހޭ ކާބަފައިން މައްސަލަތަކާ ބަލައި، ކިޔުއްވައިލެއްވީމަ. އެންސިޔާ، އެކަމުން އަޅުގަނޑު ގެންބޫރުކުރިއަށް ހުރިހާ މިނިސްޓްރީތަކަކުން ވެސް ގުޅުވާލަން. އެއްވެސް ކަމަކު ދުރުމަގާއި އެއްވެސް ރައްޔިތުންގެ އަތުން ނަގާތީ ހަދަނާ ގުޅެނީ. ނުނިމުނު ހަމަޖެހިފައި ދުރުމަގާއި ނޫން. އެއީ އެ ވާހަކަ ވީ އަސާސީ ވިޔަފާރި ގައި ހުރި އިދާރާތައް ދެކިދާނެ. އާދެ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެއްކޮށް ނުކުރެވޭ ކަމެއް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން.

ކުޅުދުއްފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނަސީމް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަދި އާދިއްތަގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރާކަން އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ދެ ހުށަހެޅުމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފާހަގަވެފައި. އެއް ހުށަހެޅުމަކީ، ގާނޫނީ ބަސްފުޅުގެ އަރިހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުހެދިޔާ ގަވާއިދުތަކުގެ 21 ގަވާއިދު ގުޅޭ ގޮތުން ހަދަންބޭނުން ގާނޫނާ، ގާނޫނީ ދެ ގޮތުން މަޝްވަރާކޮށް ގޮސްފައިވާ ހިސާބުން ބައްލަވައިލެއްވުން. ދެން ދެވަނަ ކަމަކަށް، ގަވާއިދުތަކަށް އަމަލުކުރަމުންދާ ހުރިހާ ވުޒާރާތަކަށް ވެސް އެ ގަވާއިދުތަކުން ނުގެނުވާ ޖަވާބުތަކާ ދެ ގޮތުން މަޝްވަރާކުރަމުންދާ ގޮތް ބެލުން. އެއީ ހުށަހެޅިފައި؟ (ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު) އަދި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ މައުލޫމާތަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ ކޮމިޓީއަށް ލިބިގެންވާ މެންޑޭޓް. އެހެންނަމަވެސް، މިގޮތުގައި ތަފާތު މައްސަލަތައް އެބަހުރި ދިމާވެފަ. ބައެއް ވުޒާރާތަކުން އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބޭރު ގާނޫނާގެ ތެރެގައި ހިމެނޭ، މެންޖޭބުގައި ހިމެނޭ ކަމެއް، މި ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ މެންޖޭބުގައި ހިމެނޭ ކަމެއް އަމިއްލައަށް ބަދަލުކުރާނެގޮތުން ކުރިއަށް ގެންދަނީ. މިސާލަކަށް އާލާތު ވަޒީފާގެ ވިސްނަން މާއްދާގެ ދަށުން އެބަ ކުރަމުންދޭ. މިސާލަކަށް އެމް.ޑީ.އެފް. އަޅުގަނޑުމެން މިއީ ކޮބައިކަމެއް އޮޅުމެއްނުވާނެ އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ދަނީ ބަލަމުން ސާފުކުރަން ބެނދުންކުރިޔާ ކަމަށް ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު އަޅުގަނޑު ދެކެން އިސްލާހުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަ ދަންނަވަން. އެއީ މި ދަންނަވާ ވަގުތަކީ. މިސާލަކަށް ހުޅުމާލޭ ފުލުހުން ގަވާއިދު ހައި ޖެހިސް ގަވާއިދު އިސްކޮށް. އެއިން ގަވާއިދުތަކަށް ބަދަލު

ގާނޫނުގައި މި ބުނަނީ އެ ހިންގާ ފަރާތުގެ ޒިންމާގައި ކަނޑައެޅިފައި މި އޮންނަނީ، ހައްސާސްކަމުގެ މިނިސްޓްރީ. އެހެންނަމަވެސް، ޤަވާއިދުތަކުން ދަނީ އެހެނެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހޯދިއާ ވާހަކަދައްކައިގެން ވެސް ހިނގާނީ އެއްގޮތަކާ އެ ބޭފުޅުންނަށް އެ މެންބަރު ވަންޏާ ކަމަށް ބޭނުން ބޭނުންނަމަ ދޫނީ ސާފުކުރު. އެކަމަކު، އެހެން ނޫން ޒިންމާކަން ގާނޫނުގައި އެހެން ހުރިހާ އޮޅުމެއް ދެއްކުމަށް އެއް ދިޔައީ. އެކަން ފުރަގަހަށްލެވިގެން އަޅުގަނޑު އަސާސީ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ގަވާއިދުގެ ގާނޫނަށް މި ގެނެސްފައިވާ އިސްލާހަކީ ކޮށިގެން ފާސްކުރާ ކަނޑައެޅިފައިވާ ގެޒެޓުކުރެވޭ ބޭރުމީހުނާ އޮވެއި އެބަ ދަތިތަކެއް ދިމާވޭ. އެހެންވެގެން އަސާސީ ބަޔޭބޭފުޅެއް. ދެން، އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނުގެ މިސާލުތަކުގެ ކަންތައް ޒިންމާދާރު ދޫނީ. އޭރު ހަމަ ގާނޫނުގައި؛ ގާނޫނަކީ، އޭރު ދެން ބައެއް ބާރުވެރިންނަށް އެއްކަލަ ގަވާއިދުން ބާރު؛ މިހާރު މިގައި ހުރި ހުރިހާ ގާނޫނުތަކީ އިންޑޭ. ގާނޫނު ނުހިމަނާ ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކީ އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާއިން އެ ގާނޫނުގެ ބަދަލުގެ ޒިންމާގައި ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ގާނޫނުތަކެއް. އެހެންވީމާ، ގަވާއިދު މިއަދު ނުކުރާނީ. މިއީ ގާނޫނުތަކެއް އިންޑޭ. ވަކިވަކި ގާނޫނުތަކެއް މިއީ އެ ގާނޫނުގެ 9 ވަނަ މާއްދާ ބުނާ ގޮތުން. އެހެންވީމާ، އެއަށް ގެނަސް ބާރުވާ އިސްލާހުތައް ގެނައުމުގެ ބާރު މި އޮތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް. އެހެންވީމާ، އެއްގޮތަކަށްވެސް އެ އެއްބަސްވުމަކީ މުއައްސަސާތަކުން ރަޖިސްޓަރީގައި އެހެން ގޮތަކުން ބާރުތަކުން ކަނޑައެޅުން ނޫން. އޭނާ ރަޖިސްޓަރީގައި ގަވާއިދު މި ރަށު ދަށުން ބަދަލުކުރުމަށް އަސާސީ. އެހެންވީމާ، އެ ގާނޫނު ގަވާއިދުތަކަށް މި ދަށުގައި ފާސްވާ ގޮތެއް ނުބުނެ ގާނޫނު ހުށަހެޅި ނުކުތާގައި ވިއްސަ އެ އިސްލާހުކުރަމުން. މިސާލަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވާހަކައިގެ ބާބު އެކުލަވައިލުމުގައި ވެސް ވާހަކަލައިގޮތް ވެސް ބާރު ގޮތުން ގާނޫނުގެ ހަމަޖެހުން ކަމަށް، އެ ގާނޫނުގައި އިނގިރޭސިން ހިމެނޭ ކަމަށް. އެކަމަކު ގޮތަކަށް މި ރަށު. އެހެންވީމާ، ޤުދުރަތު ގޮތުގައި އަދުގަނޑަށް ހީވާނީ އެއްގޮތަށް ކަނޑައެޅިފައި ކަނޑައަޅާނެ. ކަމާ ގުޅޭ މުއައްސަސާތަކުން މިހާރު ޤަވާޢިދުތަކަށް ބަދަލު ގެނައުމުގެ ބާރު އިތުރު ބާރުތަކެއް ނަހަމަ ވެސް ކަނޑައަޅަމުން، ދެން އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ސާފުކުރުމަށް ބޭނުމެއް. އެއީ މީހީ އާދިމް؟

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު)

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދުގަނޑު އެހެންނަމަވެސް ޝުކުރުވެރިވަން ރިޔާސަތަށް ކުރިމަތިލާނޭ ފުރުޞަތުގައި ބިލާގެ ވާހަކަތަކަށް ނޫން. ފުރިހަމަ ރިޔާސަތަށް ކުރިމަތިލާނޭ ވުޒާރަ. އެގޮތުން އަދުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ޤަވާޢިދުތަކަށް ގެނެސްފައި ޤަވާޢިދުތަކުގައި އަދަދަކީ މިއީ ކަމަށް. އަދި މި ގާނޫނުތަކުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި

ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތީން ބެލުމަށް ވާ ގޮތަށް ކުރެވޭ ދިރާސާތަކާއި ޖެހިފައި ޕޮލިސީ ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް، މިދެންނެވި ގޮތުގެ ދަށުން ކޮމިޓީއަށް ޖިބާރާވާ ބޭރުގެ ތިބިއިރު ބަދަލުގެނެސްގެން ހުރިހާ ދުވަހެއް ގެޖެހޭ ކުރުމުގައި ނުހުންނަ ކަމާއި، އަދި ގެޖެހިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާއި، އަދި ދުރުން ހުރިކަމުގައި ވަނީ ގެޖެހިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތާއި ފާހަގަކުރާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީން ބޮޑަށް ހުރިހާ ކަމެއް ކުރަމުންދާތީ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ކޮންކޮން ގަވާއިދުތަކެއްކަން އެނގޭ ގޮތަށް ބަލާފައިހުން އަޅުގަނޑުމެން ހިފެހެއްޓި އެކަށައެޅުނު ކުރެވޭ އިނގިރޭސި ބަހަށް ތަރުޖަމާ ކޮށްފައި އޮންނާތީ. އަދި ބަލާފައި ބޮލުގައި އެހެން ގަވާއިދުތަކާއި ހުރިހާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވިދާނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިދެންނެވި ދިރާސާގެ އަމިއްލަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވުނު ކަމެއް. ދެން އާދައިގެ ގޮތުން މި ގަވާއިދުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންތައްތައް މި އެއީ، މި ގަވާއިދުގައި މި އެންމެ ގޮތުން މި ކޮމިޓީއަށް، ގަވާއިދު ކޮމިޓީއަށް މިއަދު އުނިއިތުރު ގެނެސްދިނީ. އާއްމުކޮށް ސަރުކާރުން މިފަދަ ހިމެނޭ ހިނގަމުން ގަވާއިދުގެ ބޭނުންކުރަމުން ވަޒަން ގަވާއިދުތަކުގައި ވިޔަސް މި ފެންވަރު މި ކޮމިޓީއަށް. ފެންވަރު މި ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްފައިވާ އެ ގަވާއިދު އާދައިގެ ހިމެނެނީ. އަދި ކޮމިޓީއަށް ދެނެގަތުން އެންމެ ސަރުކާރުން ފެންވަރުން އަހަރެއް ވެސް ކުރުވެނީ މި ކޮމިޓީއަށް. ދެން ކޮމިޓީގެ ގަވާއިދާ އާއްމު އާއްމު، މަޖިލިސްގެ އާއްމު އާއްމު ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން ކޮމިޓީން ނިންމާނިންމުމަށް، އަސާސީގައި ދުރު ނިންމުމެއް ކުރުމަށް މި ބައްދަލުވުމާއި ފޮނުވާފައިވާ ފާސްކުރީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، އާދައި ފުރުއްސާރަމެއް އެއްބާރު. ކުރުމަށް ބަލައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަނީ، އެހެން ނިންމާނިންމުން ފޮނުވާ ގަވާއިދު، ފޮނުވި ފާސްކުރުމަކީ ގަވާއިދުގައި މަސްޖިދާ ގޮތް އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ގޮތް މި ގަވާއިދު ގެންނަވަންޖެހޭ އިސްލާހުތަކެއް ކުރުމަށް، މި ކޮމިޓީއަށް ހުރަހެއްނެތް ކޮމިޓީން ބަލާފައި މަޖިލީހުގެ ފޮނުވާ ފާސްވީމާ، އެ ބަދަލުތައް ގެނެސްފައިވާ ކުރުމުގައި.

ރިޕޯސަރުން ފާހަގަކޮށްލުން:

އަޅުގަނޑު ހަމަ ރިޕޯޓުގައިވާ. އެންމެ އަސާސީގެ ފާހަގަކޮށް މި ވިދާޅުވި ރަނގަޅު. އެހެންކަމުން އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބިލް ގަނޑުގެ ޖަދުވަލުގެ ތަފާސްގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް ގަވާއިދުތަކާ އިސްލާހުގެނައުން މި އޮންނަނީ އެ މުއައްސަސާއަކުން ވެސް މި ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާފައި މި އޮންނަނީ، ބޭނުންވާ ބަދަލު ފޮނުވަމުން ގެނެސްގެން ވެސް، ނުގެނެސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާސްކުރެވިދާނެ. އަދި ކޮމިޓީގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކަންތައް މަސްއަލަތަކަށް ވެސް އެކަން ހުށަހެޅިގެން ފާސްކުރެވިދާނެ. ދެން ކޮމިޓީގައި މިހާރު އަދާހަމަ އެކުލެވިގެން މަސްއޫލިއްޔަތު ތިބޭގޮތުން، ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ތިބީގައި އެކަށައެޅި މި ކޮމިޓީއަށް މި ކޮމިޓީއަށް ބޭނުންވާނަމަ ކަމަށް ވާނަމަ ތަޅުމަށް ރިފަރކުރެވިދާނެ ކަމަށް އިޝާރާތް. މިގޮތުން ހިނގާ ކަންތައް ހިނގުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ރިފަރކުރެވިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނައިދިނުމަށް ތަޅުމަށް ރިފަރކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު އެއީ މާނައަކީ ކޮމިޓީއަށް މުޅިމަޖިލީހަށް ދީފައި އޮތަސް

ބާރެއް ކޮންމެހެން ލާޒިމްކުރެވުމެއް ނޫން. ކޮމިޓީއަށް އެބަޖެހޭ ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ބާބު. އެހެން މިދެންނެވީ. ދުސްތޫރުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރާ ފާސްކުރުމުގައި ހަރުދަނާ މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް ދޮންމީހާ، އެ ގަވާއިދުތަކަށް ދޭތެރެއިން ކަމަށް ޤަބޫލުކުރަނީ މި އަސްނަދު. އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބޭ ޤަބޫލުކުރަމި. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަންތަނާއި ތަން އަސްލަމަށް ފުރުޞަތު.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ، އެ ގަވާއިދުގެ ޤާނޫނާއި ބަދަލުގެނައުން. ހަމަ ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށް ނިންމާފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެ ބޮޑު ޝަރުޠު މަޖިލީހުގެ ބޭފުޅުން. މަޖިލީހުގެ ބޭފުޅުން ނިކުމެނީ އެ ބަދަލު؛ އެއީ ގަވާއިދު ބުނާގޮތް ހިނގަ ޓަކައި މިއީ ގަވާއިދުގަ ބޮޑު ގޮތުގަކޮށްފަހަރު ބޮޑު ގަވާއިދު. ގަވާއިދުގައި ހަމަ އެބަ ހިމެނޭ 100 އެއްވެސް މާއްދާ ހިމެނޭ ގަވާއިދު އެބަހުރި. ފިޔަވަޅުތައް ތިޔަހަކަން މާއްދާގެ. ގޮތުގަކޮށްފަހަރު މާ ބޮޑު މި ގަވާއިދުތަކެއް. އެހެންވީމާ، ގަވާއިދުގެ ތަރުތީބު ދަރާއިލުންނަން އެކި ތިރީގައިވާ އުފެދިފައިވާ އެތައް ކަމެއް މިވެގެންދާތީ ހިމެނެނީ ގޮތްވެފައި ފަރާތް މަސައްކަތްގެ ހުރަހަކީ ޝަރުޠު އެއަށް، އަދި ދިރާސާކުރެއް ވަރަށް ހުރަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އެއްވެސް އަމާޒަކަށް ނުވަތަ އަޅުގަނޑު ދެކެނީ.

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓާލުމަށް)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ ގަވާއިދުތަކެއް އިންނަކަމީ. މި ހުރާ ގަވާއިދުގެ ފޮތްތަކަން ދިރުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއީ ޢާއްމު އާއި މުހިންމު ކަމެއް ނޫން އިންނަކަމީ. އެއީ އެހެން މި ދަންނަވާ ސަބަބަކީ، ގަވާއިދު ހިނގުމުގައި އެ ގަވާއިދުގެ އިތުރު ބޮޑުކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު މި ހަދަންޖެހޭ. އެއީ ދައުލަތުގެ މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަ ޝަރުޠުތަކުގެ ފަރުމާކުރުމަށް، ފިޔަވަޅު ފަރުމާކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ގޮތުގައި ނިންމުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންވާ ގަވާއިދުގެ ފިޔަވަޅު ގޮތުގެ ވަރަށް ފަސޭހަކަމާއި. މިއީ ދެން އަޅުގަނޑު ފެންނާނެ ދަންނަވާލަން. އެއީ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގެ ފިޔަވަޅުތަކުން ފިޔަވަޅުއަޅައި އެ ގަވާއިދުތަކަށް ބޭނުންގައި ގަވާއިދު ނުހަދާ ގޮތެއް ގަވާއިދުގައި ފިޔަވަޅުތަކުގެ ޖާގައި ގަވާއިދުތަކާ ފިޔަވަޅުއަޅުއްވާ މިހެންވެ ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން

ފެންނަ ގޮތުގައި. ދެން އަނެއްކާ މި އުޅެނީ މުސްތަޤްބަލު ބޭނުންވެއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން މިތާ މިހާރު މަސައްކަތްތަކަށް ވެސް ގޮތް ކިޔާ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމަ ގަވާއިދުތަކެއް މިހާރު މި އޮތް ގޮތަށް އޮތުން ރަނގަޅުހެން. އެހެންވީމާ، އެކަން ފުރިހަމަކޮށްދީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢަލީ ޢާޞިމަށް އަޅުގަނޑު؛ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެއް ކަމެއް ހިނގާ ނިންމާލަމާ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް ތާއީދު ކީބުގައި ޢަލީ ޢާޞިމް ހުށަހަޅުއްވައި، އިޞްލާޙު ނަޝީދު ތާއީދުކުރައްވާފައި މި އޮތީ 21 ގަވާއިދާ ގުޅޭ ގޮތުން އާ.ޓީ.ގެ ބޯޑުމެންބަރުން ސިޓީއަކުން ދަންނަވާލަން، އެކަމުގެ މަސައްކަތް ގޮސްފައިވާ ހިސާބުގެ މައުލޫމާތު ސާފުކޮށްދެން. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް އެގޮތަށް ފުރިހަމަޖެހިގެންނަވާ ބޮޑުގޮތުން ވޯޓްދެއްވާ. (މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން) އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިޖްތިމާޢުގެ މެންބަރުން. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާޓީގެ ތަފާތުތަކުން އުޅުނަސް ކޮމިޓީގެ އިޞްލާޙުތަކުން ފާސްވެފައިވާ އެގޮތަށް އެކަން ނިމުން ވާހަކަ. ދެން މި އޮތީ، ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މުއައްސަސާތަކުން ޕީ ނަގަމުންދާ މައްސަލާ ގުޅޭ ގޮތުން އޮތް ހިޔާލެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ކިހިނެއްތޯ ވާނީ އިތުރީ ބޯޑުން މިހާރު ފާހަގަކޮށްލައްވާފައި ޕޮއިންޓާއި ނުވަތަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ގަވާއިދުތަކެއް އެކަނި އިރަށް ނަގައި ދިރާސާކޮށްފައި އެކަން ގެންދަނީ ކިހިނެއްތޯ ބަލަން. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދުތަކަކީ، ވަރަށް ބައިވަރު ގަވާއިދުތަކެއް އެބައޮތް އިނގޭތޯ. އެއީ މުއައްސަސާތަކުން ޢަމަލުކުރަމުންދާ ބައިވަރު ގަވާއިދު. އެހެންވީމާ، ހުރިހާ ގަވާއިދުތައް ހަމަ ބަލައި ދިރާސާކުރާނީތޯ؟ ކާކުހެއްޔާ މުއައްސަސާތަކުން ޕީ ގޮތުގައި ނުވަތަ ގަވާއިދުތަކުގެ ނަގާ ބާރުއަޅާ ގަވާއިދުތަކަށް އެކަނި ބަލާނީތޯ. މިކަމާ ބޭނުން ގޮތުން އަދި ތަންފީޒުކުރެވޭ ގޮތް އިޖްތިމާޢުގެ މެންބަރު ފާހަގަކޮށްދެއްވައިފިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްހުއްޓުން) ނަސީމް.

ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޙްތަރަމް ރައީސް. ހަމައެކަނި ޤާނޫނުއަސާސީ ޕީބާ ނަގާ ގަވާއިދުތަކެއް ބަލައިގެން ކަމުދާތަކުން. ގަވާއިދުތަކެއް ވެސް އެބަ ބަލައިގެންދަނީ. އިސްލާމްދީނާއި، މި ޤާނޫނުގެ ގަވާއިދުތަކަކީ. އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އެގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް އެއް ދަ ރިޕޯޓުގައި ކުޑަކަން ޙާލަތު އެއްގޮތަށް ފާސްކުރެވޭތޯ ވަރަށް ރަނގަޅު. ފާސްކުރަމާން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

މީގައި ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް ދެއްކެވި ވާހަކައަށް، ހަމަ ރަނގަޅު ވިސްނުންފުޅެއްގައި ދެއްކި ވާހަކައެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަމުންނެވެ. 2008 ވަނަ އަހަރުގެ މި ޤާނޫނުއަސާސީ އައުމުގެ ކުރީގައި މިއިން ކޮންމެ އޮފީހަކުން ހަމަ ގަވާއިދެއް ހަދާލާފާނެ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން އަމުރުތަކެއް، ގަރާރުތަކެއް ނެރެފައި، އަމުރުތަކެއް ވެސް ހަމަ ޖާރީކުރެވޭނެ މިއިން އަމަލުކުރަން. އިނގޭތޯ. މިގައި 94 ވަނަ މާއްދާގެ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ. މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ ވީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ގާނޫނަކުން އަދި ގާނޫނަކުން ބާރު ލިބިގެން ހަދާ ގަވާއިދެއް މެނުވީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޖާޒަތެއްނެތި ކުރެވޭނެ ހަމަ އިނގޭތޯ. ދެން ގަވާއިދު ހެދުމުގައި އެކި ބޭބޭފުޅުންގެ ވިސްނުން ތަފާތު. އެއްބަސްނުވުން ދެކޮޅުހެދުން ގަވާއިދު ކަނޑައަޅާ ވާހަކައޭ ހަމަ ކޮންމެ ވާހަކަތަކެއް ވެސް ލިޔެވިފައި. އަޅުގަނޑު ގަވާއިދު މާނަކުރަނީ، ގާނޫނުގައި ހުސްކަމަށްވާ ހަމަ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކަށް އެކުލަވާލައިގެންނެވެ، އަދި ރައްޔިތުން އެއަށް އެކުލަވާލައިގެން އެންމެހައި ކަންކަން. އާޓިކަލްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދަކުން ދުސްތޫރުކޮށްގެން މި ޖެހޭނީ، ގަވާއިދު އަސްލު ހަމަ ގާނޫނުތަކަށް ބަލާއިރު އިސްކަން ގަވާއިދުތަކުން މި ވަނީ ހަމަ ވަކިވަކި ޝަރުތުތަކަކާއި ހުންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ކަންކަމަށް ދޫކޮށްލާ ގަވާއިދުތަކީ ވަކި ކަމެއް، އަދި ބައެއް ކަންކަމުގައި އަސާސީ ގާނޫނުތަކުގައި ދިމާވަނީ ހަމައެކަނި ކަށަވަރު. ގަވާއިދުގެ ތަންފީޒުކުރުން ފާސްކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުގައި، ހަދާލާއިރު ތަރުތީބު މިހެން ކަންތައް ވަޒީފާ ސަރުކާރު ޖާގައި، އެ ޖާގައިގެ ފޯރުކޮށްދެވޭ ހަމަ ގާނޫނު ޖެހިގެން ތަރުތީބުކޮށް ކުރެވޭ ވާހަކަ ވެސް ބަލައިލާއިރު ގާނޫނުތަކުގައި ހިމެނޭ ގޮތަށް ކަމަށް ދެކެން. މިހާރު ވެސް ގާނޫނުތަކަށް ކުރެވޭ ބަދަލުތަކުގައި، ހުރިހާ ގާނޫނެއްގައި ގަވާއިދެއް ހެދުމުގެ ބާރު ދީފައި ހުންނަނީ. ގާނޫނުތަކަށް ބަލާއިރު ބޭނުންވާ ގަވާއިދުތަކާއި، މިގޮތުން ގަވާއިދުތަކުގެ ގޮތުގައި، އެކަމަކު ގާނޫނާއި ހިލާފަށް ގަވާއިދު ހަދަން ނުވާނެ. މިގޮތަށް ގަވާއިދުތައް މިއަދު ވެސް ހެދޭ މިންވަރުން އެހެން ހުންނަ ގަވާއިދުތަކާއި، ކޮންމެވެސް އެއް ހިސާބަކުން ބަލައި ޗެކުކުރެވި، ފާސްކުރެވޭނެ އުސޫލަކަށް ވާންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ކަންކަމުގެ އަޅުގަނޑު ހިތަށް މި ގަވާއިދު ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް މި އިޞްލާހަށް ވެސް އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގުޅޭ އެއްވެސް ކަމެއް ނޫން ހަމަ ތާއީދުކުރަމުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ފެނޭ އިނގޭތޯ މި ގަވާއިދުތައް ހަމަ ދިރާސާކޮށް ގެންދާން އިޞްލާހުތައް ގެނައުން. މިކަމުގެ ހުރި މައްސަލަތައް ބަލައިދޭން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ! ހުނަރުވެރިކަމުގެ ގޮތުގައި މި އޮތީ ބަޖެޓް އާޓިސް ވެސް ހުނަރުވެރިކަމުގައި ޖެހިލާފައި މިނިސްޓްރީގެ އިނގޭތޯ. ދެން އަސްއަރަން ހުނަރުވެރިކަމުގެ ގޮތުގައެއް ނޫން. ދެން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މިހާރު ހުނަރުވެރިކަމެއް މި އޮތީ، ގަވާއިދުތަކެއް ބަލައި ދިރާސާކުރުން. ގަވާއިދުތަކެއް ހަދަމުންގެންދަނީ ގާނޫނީ ތަރަހައިގެ ތެރޭގައިތޯ. ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ކަންކަން ބެލުމަށް ހުރަހަކާ. ދެން އެކަން އަދާކުރުމުގައި ކުރިއަށްގެންދާނަން. އޭގެތެރޭގައި އަދާކުރާ މި ފާހަގަކޮށްލީ، ތަންކޮޅެއް ކުރިކޮށްލާފައި ގެންދަވާނީ ކަހަލަ ގޮތަކަށް. ފުރަތަމަ ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން މަސައްކަތްކޮށްލާފައި ދެން އޭގެފަހުން އަންނަ ބަދަލު ގާނޫން ކަމަށް. އެގޮތަށް އަދާކުރާ މިދެންނެވީ. ދެން ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި އަދާކުރާ ފާހަގަކޮށްލަން އިނގޭތޯ، ދެންމެ ވިދާޅުވި، ގާނޫނު އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުން ނުވޭ ބާރު އެއް ދައުލަތުގެ ކަންފުށިތަކުން ބާރުތަކެއް ލިބިގެންވާ އެބައިތް އިނގޭތޯ. ދިރާސާކޮށްލަން ފެނިގެން އެބައިތް. އެހެންވީމާ، ތިން އަސާސީ ރުކުނުތަކުގައި މި ކަންބޮޑުވުމަކީ މި ކޯޓުން ރުކުނުތަކުގައި ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. 2013 ވަނަ އަހަރުގައި ކޯޓުން ފާސްކޮށްގެން ގެޒެޓްކޮށްފައި އޮތް ގަވާއިދެއް އެމް.ޑީ.ސީ ގަވާއިދެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، 2015 ވަނަ އަހަރު އެ މިނިސްޓަރު އަމިއްލައަށް ހަދާފައި އޮތް ގަވާއިދެއް، ކަންފުށިތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވާ އިޚްތިޔާރުގެ ދަށުން އާއްމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުން ލިބިދޭ ބާރު؛ އިދާރީ ބާރުވެރިންނަށް، ތިބޭފަރާތުން ދިރާސާކުރެއްވި. މިއީ އަދާކުރާނެ ކަންތައް މި ކޯޓުން ބަލަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކެވެ. އެ ފާހަގަ ކުރެއްވި، ވަކިން ސިޔާސަތު މަސައްކަތުގެ ގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، ގަވާއިދުތަކާ ދޭތެ ގޮތުން އަދާކުރާ އިދާރީ ކުރިން މިހާރު ހުރި، އެހެންވީމަ އެދުމެއް ވާހަކަ އަދާކުރާ ފުރަތަމަ ޤާނޫނާ ދޭ ގަވާއިދުތައް ފުރަތަމަ އެއްކަށް ޤާނޫނުގައި. އެހެންނަމަވެސް ވާސް އެނގޭ ބާރުވެރިން އިއްޔެ ޓީމު ބަޔާން ވަންޏާ އެބޭފުޅުން ކުރިއެރުވުން އެ ޤާނޫނާ ބޭނުން ގަވާއިދުތައް އަދާކުރާ ހިމެނުމަކަށް، އެބައި އެއްކަންތައްތަކަށް ދެން ކުރިއަށްގެންދާނަން. ދެން ސަރަޙައްދު ކޯޓުގެ ފެނުން އަދާކުރާ ނަގާނީ. ސަޕްރީމް ކޯޓުން މިޔާރީ ކޯޓުގެ ބައްދަލުވުން ނިމުނީ.